

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Actualisatienota planprogramma Vlaamse Rand: evaluatie en opstart fase 2

Samenvatting

Drie lopende landinrichtingsprojecten¹ en de groeiende vraag naar bescherming en versterking van de open ruimte in de Vlaamse Rand rond Brussel waren de aanleiding voor de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) om in 2011 te starten met de opmaak van een planprogramma landinrichting. Dit planprogramma werd opgesteld door VLM in nauwe samenwerking met de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand en andere betrokken partners.

Met landinrichting wil VLM vooral de open ruimte in de 19 randgemeenten versterken, verharding tegengaan en waar mogelijk ontharden, ruimte geven aan water, veilige verbindingen creëren voor wandelaars en fietsers, natte natuur en extra bos creëren, ...

Op 16 mei 2014 keurde de Vlaamse Regering het planprogramma Vlaamse Rand integraal goed voor een totaal subsidiebedrag landinrichting van 37 miljoen euro. De beslissingsfiche bij dit besluit stelt dat 'de landinrichtingssubsidie van het Vlaams Gewest aan de partners voor de uitvoering van de eerste fase van het planprogramma Vlaamse Rand tot 2023 maximaal 8.500.000 euro kan bedragen'.

Momenteel is al voor 6,4 miljoen euro subsidies van de eerste fase effectief vastgelegd. Om de continuïteit in de planvorming en de uitvoering van de landinrichtingsplannen in de Vlaamse Rand te garanderen, is een beslissing over een volgende fase noodzakelijk. De officiële openbaarheidsprocedures voor de goedkeuring van de volgende landinrichtingsplannen in de Vlaamse Rand (Woluwe-Trawool-Floordambos en Uitvoeringsinitiatieven) kunnen immers pas van start gaan, als er ook zekerheid is over de latere financiering van die landinrichtingsplannen.

In het planprogramma wordt tevens aanbevolen om het planprogramma om de 7 à 10 jaar te actualiseren. Voorliggende actualisatienota geeft hier invulling aan.

¹ Molenbeek-Maalbeek in Asse, Land van Teirlinck in Beersel-Linkebeek en Openruimtenetwerk Woluweveld in Kraainem, Wezembeek-Oppeem, Zaventem en Tervuren

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsnota Omgeving 2019-2024, SD4 (Robuuste open ruimte), OD2 (geïntegreerde gebiedsgerichte projecten realiseren via het programma landinrichting en ruilverkaveling)

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 tot goedkeuring van het planprogramma Vlaamse Rand en tot onderwerping van delen van het grondgebied van de gemeenten Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Overijse, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Zaventem en de stad Vilvoorde aan landinrichting.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

2.1. LANDINRICHTING IN DE VLAAMSE RAND ROND BRUSSEL

Met landinrichting in de Vlaamse Rand wil de VLM vooral de open ruimte in de 19 randgemeenten openhouden en versterken, verharding tegengaan en waar mogelijk ontharden, ruimte geven aan water en waterinfiltratie meer kansen geven, veilige verbindingen creëren voor wandelaars en fietsers, zowel recreatief als functioneel, lokale voedselvoorziening stimuleren, parkgebieden op een natuurlijke manier (her)inrichten, natte natuur creëren, extra bos creëren, ...

2.1.1. Voorgeschiedenis

De landinrichtingsprojecten Openruimtenetwerk Woluweveld (ORNW) in Kraainem, Wezembeek-Oppem, Zaventem en Tervuren (goedgekeurd in 2007, als onderdeel van het planprogramma Plateau van Moorsel), Land van Teirlinck in Beersel en Linkebeek (goedgekeurd in 2010) en Molenbeek-Maalbeek in Asse (goedgekeurd in 2010) zijn de voorlopers van het planprogramma Vlaamse Rand. De planvorming in deze landinrichtingsprojecten is nagenoeg afgerond en de diverse (land)inrichtingsplannen, (L)IP's, zijn uitgevoerd of zijn in de laatste fase van uitvoering.

Planprogramma Plateau van Moorsel		Budget (subsidies)
Landinrichtings-project	(Land)inrichtingsplan	
Voervallei	IP Groen-oranje stapstenen (MB 30-08-2010)	200.885,00
	IP Voerlijnen (MB 17-06-2014, aangepast MB 18-12-2019)	241.525,00
ORNW	IP Fietslinken (MB 18-06-2009, laatst aangepast 07-10-2014)	685.481,46
	IP Kleine Maelbeek en Vuilbeek fase 1 (MB 21-12-2012, laatst aangepast 12-12-2016)	1.265.320,30
	IP Woluweveld (MB 26-04-2013, laatst aangepast MB 18-12-2019)	443.922,51
Dijleland	IP Missing Links (MB 21-08-2014)	500.250,13
	LIP Over Voer, IJse en Dijle (in xx, laatste LIP, nog vast te stellen)	1.412.615,60

Totaal PP Plateau van Moorsel (BVR 01-06-2007, max 6.000.000 euro subsidie, op 10-12-2010 verminderd tot max 4.750.000 euro subsidie)	4.750.000,00
---	--------------

Planprogramma Molenbeek-Maalbeek		Budget (subsidies)
Landinrichtingsproject	(Land)inrichtingsplan	
Molenbeek-Maalbeek	IP Molenbeek-Maalbeekvallei (MB 08-07-2014, laatst aangepast MB 01-08-2016)	831.888,15
	IP Kerremanspark (MB 10-03-2016, = laatste LIP)	231.935,30
Totaal (BVR 03-12-2010, max 1.090.000 euro subsidie)		1.063.823,45

Planprogramma Land van Teirlinck		Budget (subsidies)
Landinrichtingsproject	(Land)inrichtingsplan	
Land van Teirlinck	IP Kapittelbeek (MB 08-07-2014, aangepast MB 21-12-2015)	418.402,72
	IP Park Neerdorp (MB 05-11-2015, aangepast MB 06-12-2016)	520.139,28
	LIP Molenbeekvallei, deel Beersel (MB 07-04-2017, aangepast MB 18-12-2018 en 10-12-2020, nieuwe aanpassing lopend)	2.756.903,78 en 14.554,22 (*)
	LIP Meigemheide (laatste LIP, nog vast te stellen)	0,00 (**)
Totaal (BVR 10-12-2010, max. 3.710.000 euro subsidie)		3.710.000,00

(*) voor nog onbepaalde privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen, geraamd op 33.485,30 euro, kan maximaal 14.554,22 bedragen

(**) LIP Meigemheide kan deel uitmaken van fase 3 van Vlaamse Rand

In het landinrichtingsproject Openruimtenetwerk Woluweveld (ORNW) zijn alle maatregelen uitgevoerd.

In het landinrichtingsproject Molenbeek-Maalbeek zijn alle maatregelen uitgevoerd, op nog een paar kleinere aanpassingswerken na.

In het landinrichtingsproject Land van Teirlinck zijn de projecten Kapittelbeek en Park Neerdorp volledig uitgevoerd, zit Molenbeekvallei in de fase van uitvoering en wordt Meigemheide uitgewerkt vanaf 2023.

2.1.2. Planprogramma Vlaamse Rand

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 werd het planprogramma Vlaamse Rand goedgekeurd, voor de 19 gemeenten in de rand rond Brussel.

Uit de talrijke vragen naar de inzet van het instrument landinrichting in de Vlaamse Rand werden er 14 geselecteerd: tien ruimtelijke vragen en vier thematische vragen.

In de zoektocht naar evenwicht tussen praktische haalbaarheid en juridische beleidscontext is ervoor geopteerd om de Vlaamse Rand voor wat betreft de aanpak van de ruimtelijke vragen in te delen in drie geografische gebieden, die elk op hun beurt worden ingedeeld in een aantal planzones. Dat resulteerde in een planprogramma met de volgende drie gebiedsgerichte inrichtingsprojecten landinrichting bestaande uit tien planzones:

- inrichtingsproject "Rode - Dilbeek"
 - planzone 1: Molenbeek-Kwadebeek
 - planzone 2: Zenne en kanaal
 - planzone 3: Zuunbeekvallei
 - planzone 4: Neerpede

inrichtingsproject “Dilbeek - Grimbergen”

- planzone 5: Openruimteparels Dilbeek-Asse-Wemmel
- planzone 6: Asbeek-Steenhuffel
- planzone 7: Maalbeekvallei
- inrichtingsproject “Vilvoorde - Hoeilaart”
 - planzone 8: Woluwe-Trawool-Floordambos
 - planzone 9: Parkenlandschap Woluwe
 - planzone 10: IJsevallei.

Daarnaast werden vier thematische inrichtingsprojecten landinrichting ingesteld, die gebiedsdekkend over het grondgebied van de 19 gemeenten kunnen worden uitgevoerd:

- inrichtingsproject “Uitbouwen en aantakken van zachte netwerken”
- inrichtingsproject “Erosiebestrijding in de rand”
- inrichtingsproject “Grote investeringsprojecten flankeren”
- inrichtingsproject “Brussel als kans!”.

Een inrichtingsproject landinrichting wordt uitgevoerd via één of meer landinrichtingsplannen, afhankelijk van de complexiteit en de nood aan fasering. Elk landinrichtingsplan omvat een concreet uitvoeringsprogramma en financieringsplan.

In de praktijk worden de vier thematische inrichtingsprojecten geïntegreerd in de gebiedsgerichte inrichtingsprojecten en komen de volgende ingrepen in meer of mindere mate aan bod in elk van de landinrichtingsplannen:

- behoud en versterking van openruimtegebieden;
- behoud, aanleg en versterking van openruimtecorridors;
- groene dooradering van bedrijventerreinen, woonzones en woonuitbreidingsgebieden;
- het laten meeliften van zachte infrastructuur en landschappelijke inkleding bij grote infrastructuurwerken;
- versterking van recreatieve en functionele infrastructuur;
- ontsluiting van open ruimtes voor (lokale) recreatie;
- opheffing van barrières voor wandel- en fietsverkeer;
- invulling van ontbrekende schakels in fiets- en wandelpaden;
- aansluiting op culturele en gemeenschapsvoorzieningen;
- herwaardering van veld- en voetwegen;
- inspelen op multifunctionele invulling van recreatieterreinen met aanleg van natuurlijke zones of recreatieve paden;
- waterlopen terug ruimte geven voor waterberging;
- ingebuisde trajecten van waterlopen waar mogelijk en haalbaar openmaken;
- uitbouwen van groenbuffers met mogelijk recreatief medegebruik;
- versterken van de landbouwstructuur door kavelruil en inrichting;
- bedrijfszekerheid bieden voor de nog aanwezige, vaak jonge landbouwers;
- inzetten van beheerovereenkomsten;
- bosuitbreiding
- ontharding
- lokale voedselvoorziening
- erosiebestrijding

- tegengaan verdroging.

Op basis van de volgende veronderstellingen en vergelijkingen werden in 2014 de benodigde subsidies voor de uitvoering van het planprogramma Vlaamse Rand geraamd op 37 miljoen euro:

- De regio van de Vlaamse Rand is een van de meest complexe regio's in Vlaanderen. De druk op grondverwerving en grondgebruik is er heel groot. Dat gegeven maakt grondverwerving en uitvoering van inrichtingsplannen gemiddeld duurder dan in andere regio's van Vlaanderen.
- Er zijn meer subsidies landinrichting nodig voor projecten waarvan kan worden verwacht dat ook in "harde" infrastructuur en grondverwerving geïnvesteerd zal moeten worden dan voor projecten die eerder betrekking hebben op "zachte" maatregelen. In de Vlaamse Rand zal er meer dan elders in dergelijke "harde" infrastructuur en grondverwerving moeten worden (mee)geïnvesteerd.
- Vergelijking met andere ontwerpplanprogramma's die enigszins vergelijkbaar zijn met de Vlaamse Rand, zoals Brugse Veldzone, leverde een indicatie op van de grootte van de nodige financiering voor het planprogramma Vlaamse Rand.
- Fase 2 van het openruimtenetwerk Woluwebekken, dat door de in 2010 door de Vlaamse Regering besliste vermindering van de aanvankelijk voor het planprogramma Plateau van Moorsel voorziene middelen (landinrichtingssubsidies), niet kon worden uitgevoerd, was becijferd en leverde een redelijke indicatie op van de financiering van dergelijke projecten. Voor die fase 2 zou een extra investering nodig geweest zijn van 10 miljoen euro aan landinrichtingssubsidies.

Gelet op de beschikbare kredieten voor landinrichting werd in 2014 beslist om het planprogramma Vlaamse Rand gefaseerd uit te voeren, en om voor een eerste fase (indicatief tot 2023) 8,5 miljoen euro aan landinrichtingssubsidies beschikbaar te stellen.

De vrijgave van volgende schijven aan landinrichtingssubsidies voor de landinrichtingsprojecten van het planprogramma Vlaamse Rand werd afhankelijk gemaakt van een voortgangsrapportering om de 7 à 10 jaar.

De voortgang van de diverse projecten wordt ook jaarlijks gerapporteerd aan het Coördinatieplatform Stand van de Rand, dat de samenvoeging is van het START-overlegplatform (Strategisch Actieplan voor Reconversie en Tewerkstelling) voor de regio van de luchthaven van Zaventem en het overlegplatform voor het flankerend beleid van het gewestelijk RUP Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel.

2.1.3. Landinrichtingsplannen Vlaamse Rand

Tot eind 2020 heeft Vlaanderen vier landinrichtingsplannen goedgekeurd voor de landinrichtingsprojecten van het planprogramma Vlaamse Rand, voor een totaal geraamd subsidiebedrag van 6.156.703,36 euro (inclusief subsidies voor planvoorbereidingsstudies). In deze landinrichtingsplannen zijn daarnaast subsidies van in totaal 252.578,80 euro geraamd voor nog onbepaalde privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen. Samen 6.409.282,16 euro subsidies landinrichting:

Planprogramma Vlaamse Rand	Budget (subsidies)			
	Al vastgelegd	Potentieel nog gepland (*)	Totaal	
Planvoorbereidingsstudies	237.440,21	0,00	0,00	uitgevoerd of in uitvoering

LIP Molenbeekvallei, deel Sint-Genesius-Rode (MB 07-04-2017, laatst aangepast MB 10-12-2020)	1.318.705,58	50.311,80	1.369.017,38	uitvoering wordt voorbereid
LIP Hooghof (Asse) MB 07-06-2018, aangepast MB 20-12-2019)	427.059,65	0,00	427.059,65	in uitvoering
LIP IJsevallei (BVR 22-02-2019)	3.087.713,92	9.317,00	3.087.030,92	uitvoering wordt voorbereid
LIP Oostelijke Maalbeekvallei Grimbergen (BVR 10-04-2020)	1.085.784,00	192.950,00	1.278.734,00	uitvoering wordt voorbereid
Totaal	6.156.703,36	252.578,80	6.409.282,16	
Nog beschikbaar (max. 8.500.000 euro)			2.090.717,84	

(*) voor nog onbepaalde privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen

Er zijn voor de landinrichtingsprojecten van het planprogramma Vlaamse Rand vier landinrichtingsplannen in voorbereiding, voor een totaal geraamd subsidiebedrag van 9.760.385 euro, en er worden vier oproepen naar uitvoeringsinitiatieven voorbereid voor een totaal geraamd subsidiebedrag van 800.000 euro:

Jaar	Deelproject	Budget (subsidie)
2021	Uitvoeringsinitiatieven, deel 1	200.000
2022	Uitvoeringsinitiatieven, deel 2	200.000
2023	Uitvoeringsinitiatieven, deel 3	200.000
2024	Uitvoeringsinitiatieven, deel 4	200.000
2022	LIP Woluwe-Trawool-Floordambos (Vilvoorde, Machelen)	2.960.385
2023	LIP Groene Noordrand (Asse, Meise, Wemmel en Grimbergen)	3.500.000
2024	LIP Noskoem (Zaventem)	1.500.000
2026	LIP Zuunbeek-Vogelenzangbeek (Sint-Pieters-Leeuw en mogelijk ook delen van Dilbeek, Beersel en Drogenbos)	1.800.000
Totaal		10.560.385

Uitvoeringsinitiatieven (alle 19 gemeenten van de Vlaamse Rand rond Brussel)

Met de oproepen naar uitvoeringsinitiatieven wordt vier jaar lang ingezet op concrete realisaties van lokale besturen en lokale openruimtepartners. Prioriteit gaat naar de klemtonen die de Vlaamse Regering inzake open ruimte vooropstelt voor de Vlaamse Rand: vernatting, klimaat, lokale voedselvoorziening en extra bos. Naargelang er mogelijkheden tot cofinanciering ontstaan vanuit andere fondsen, kunnen die klemtonen meer of minder gewicht krijgen of kunnen andere Vlaamse prioriteiten worden toegevoegd aan de Uitvoeringsinitiatieven. Zo kan het LIP Uitvoeringsinitiatieven uitgroeien tot een instrument waarmee versneld kan worden ingespeeld op de vooropgestelde beleidscontext..

LIP Woluwe-Trawool-Floordambos (Vilvoorde en Machelen)

Met de vandaag voorziene budgettering voor het LIP Woluwe-Trawool-Floordambos wordt het voor de fase 1 van het planprogramma Vlaamse Rand toegewezen budget (8,5 miljoen euro voor Vlaamse Rand, indicatief tot 2023) overschreden. Het ontwerp van landinrichtingsplan is klaar en doorloopt nu de eerste procedurestappen. Vooraleer evenwel kan worden overgegaan tot het openbaar onderzoek over het ontwerp van LIP, moet er zekerheid zijn over de mogelijkheid tot financiering ervan.

Het landinrichtingsplan Woluwe-Trawool-Floordambos verbindt de openruimtegebieden tussen Floordambos in Steenokkerzeel en het domein Drie Fonteynen in Vilvoorde door nieuwe groen-blauwe verbindingen te creëren en bestaande groen-blauwe verbindingen te versterken. Het

project zet ook in op ontharding, op een open Woluwe en Trawool, op bosuitbreiding en op groen-blauwe verbindingen door bedrijventerreinen en bebouwde omgeving.

LIP Groene Noordrand (Asse, Meise, Wemmel en Grimbergen)

Het landinrichtingsplan Groene Noordrand mikt op ecologische verbindingen in en naar de vallei van de Amelvonnebeek en de Maalbeek van Asse tot Grimbergen. Het vormt de verbinding tussen de projecten Hooghof en Oostelijke Maalbeekvallei Grimbergen. Naast bosuitbreiding, groen-blauwe verbindingen, fietssnelwegen, versterking van recreatieve verbindingen, voorkomen van wateroverlast en tegengaan van droogte speelt dit landinrichtingsplan ook in op de evoluties rond de herinrichting van de R0 en de A12, mikt het op ongeveer 35 ha bosuitbreiding, legt het de verbinding met Natura 2000-gebieden in het Brussels Gewest en wil het de landbouw versterken op de plateaus. Bijzondere aandacht gaat naar initiatieven voor lokale voedselvoorziening in combinatie met landschap. In dat licht wordt voor de zone Hooghof-Ronkelhof tussen Wemmel en Asse gepionierd met een voedsellandschap.

LIP Noskoem (Zaventem)

Het landinrichtingsplan Noskoem (Zaventem) mikt op de versterking van de open ruimte en de groen-blauwe verbindingen tussen deelgemeente Nossegem en hoofdgemeente Zaventem. In het gebied, dat geprangd ligt tussen de luchthaven, de bedrijventerreinen van Nossegem en de mobiliteitslijnen naar Brussel (trein, E40, Leuvensesteenweg, ...) gaat aandacht naar de zuivering van een sterk verontreinigde beek, bosuitbreiding, ecologische waterberging, ontharding en versterking van recreatieve verbindingen.

LIP Zuunbeek-Vogelzangbeek (Sint-Pieters-Leeuw en mogelijk ook delen van Dilbeek, Beersel en Drogenbos)

Het landinrichtingsplan Zuunbeek-Vogelzangbeek mikt op de verdere aanpak van de overstromingsproblematiek in de regio door ontharding, bovenstroomse buffering van de waterlopen, doelgerichte inzet van beheersovereenkomsten, bos- en natuurverbindingen en bosuitbreiding. Ook op duurzame landbouw en lokale voedselvoorziening wordt ingezet.

2.2. VLAAMSE RAND FASE 2

2.2.1. Budget fase 2

De goedkeuring van een tweede schijf van 8.500.000 euro subsidies landinrichting, inzetbaar vanaf 2021, voor een tweede fase van het planprogramma Vlaamse Rand, maakt continuïteit van planvorming en uitvoering in de Vlaamse Rand mogelijk. Zo kan maximaal invulling worden gegeven aan de prioritaire Vlaamse beleidsprioriteiten: bosuitbreiding, boscompensatie, natte natuur, ontharding, tegengaan van verdroging, voorkomen van overstromingen en aanleg en versterking van bovenlokale functionele en zachte verbindingen. Die aspecten maken immers telkens onlosmakelijk deel uit van de integrale aanpak van landinrichting in de Vlaamse Rand, dat met zijn instrumenten sterk inspeelt op de versnelde realisatie van het Vlaams beleid. Onder meer het proefproject rond Voedsellandschappen en de oproepen naar uitvoeringsinitiatieven moeten het mogelijk maken om sneller te kunnen investeren in projecten rond ontharding, waterbeheersing en lokale voedselproductie die passen binnen de landinrichtingsplannen.

2.2.2. Invulling van Vlaamse beleidsprioriteiten

De hiernavolgende beperkte greep uit het Vlaams beleid illustreert dat landinrichting in de Vlaamse Rand sterk inspeelt op het beleid van de Vlaamse Regering. Het instrument reikt vooral voor de beleidsdomeinen omgeving, natuur, landbouw, toerisme, erfgoed, mobiliteit en Vlaamse Rand een meerwaarde aan door zijn multifunctionele, integrale, gebiedsgerichte en sector-overstijgende werking.

Uit het Vlaams regeerakkoord 2019-2024

- *Streven naar klimaatadaptieve inrichting en gebruik van onze ruimte.*
- *Minimaliseren van risico's op watertekort en wateroverlast; klimaatadaptatie wordt een leidend principe binnen het integraal waterbeleid.*
- *Versterking van groen-blauwe netwerken.*
- *Streven naar klimaatadaptieve en circulaire landbouw en voedselketen en verdere omslag naar een duurzame en innovatieve voedselproductie en leefbare landbouw.*
- *Alle groepen in de samenleving krijgen toegang tot groen, publieke ruimte en basisvoorzieningen.*
- *We vrijwaren maximaal de open ruimte. We voorzien in de open ruimte de nodige plaats voor o.a. natuursystemen, klimaatmitigatie- en adaptatie, waterberging, landbouw, recreatie en ontspanning. We verweven dit multifunctioneel waar het kan, zonder de hoofdbestemming in het gedrang te brengen en scheiden (o.a. grootschalige professionele landbouw, grote eenheden kwetsbare natuur) waar het moet. Naast de strategische gebieden voor landbouw, natuur en water, omvat de open ruimte gebieden met multifunctioneel ingerichte en gebruikte landschappen.*
- *Landbouw benaderen we vanuit toegevoegde economische en maatschappelijke meerwaarde.*
- *Landbouw en natuur zijn partners in de open ruimte. Via gebiedsgerichte coalities en een realisatiegerichte, geïntegreerde aanpak streven we bij de inrichting van de open ruimte maximaal naar win-wins voor landbouw en natuur. Hierbij zetten we bijkomend in op instrumenten zoals beheersovereenkomsten voor natuurbeheer en honoreren we inspanningen voor ecosysteemdiensten.*
- *Robuuste natuur-, bos- en valleigebieden vormen de ruggengraat van een ruimer, functioneel groen-blauw netwerk. We creëren zowel onder- als bovengronds meer ruimte voor water. Beek- en riviervalleien richten we in vanuit een integrale benadering, waarbij waterbeheer, klimaatbuffering, koolstofopslag en biodiversiteit centraal staan.*
- *Voor een versnelling van realisaties zetten we sterk in op een geïntegreerde, gebiedsgerichte en resultaatgerichte werking als motor voor ruimtelijke transformatie. We werken hierbij vanuit een gezamenlijke agenda, programmatie en inzet van middelen en het opzetten van brede gebiedscoalities.*
- *Geïntegreerde gebiedsontwikkeling is de motor om de ruimtelijke transformatie te realiseren, zoals een voedselsysteem, klimaatbuffering, biodiversiteit, hernieuwbare energie, ...*
- *We voorzien gebundelde financieringsmogelijkheden om mobiliteits- en omgevingsdoelstellingen gebiedsgericht, coherent en geïntegreerd te realiseren.*
- *De Vlaamse Regering wil de komende vijf jaar 20.000 bijkomende ha natuur en 10.000 hectare bijkomend bos aanleggen. We doen dit alles maximaal vanuit een integrale gebiedsgerichte aanpak, in overleg, en gefaciliteerd door inrichtingsprojecten, strategische projecten en gebiedscoalities.*

- *We realiseren een functioneel en samenhangend netwerk van groen-blauwe infra-structuur door o.a. verbindingen aan te leggen tussen natuurkernen met oog voor de ruimtelijke bestemming, door het verweven van natuur met andere functies, door actief werk te maken van een basisnatuurkwaliteit, en door de aanleg van stedelijk en randstedelijk groen. We streven maximaal naar co-voordelen op vlak van leefbaarheid, welzijn, gezondheid, recreatie, milderen klimaatimpact, waterbeheer, luchtkwaliteit, voedselproductie, energie en landschapskwaliteit.*
- *Als onderdeel van een Vlaams actieprogramma ontsnippering, werken we de belangrijkste infrastructuurkernpunten weg door de aanleg van ecoducten of ecotunnels. Daarnaast realiseren we prioritaire permanente verbindingen op landschapsniveau. Hiermee geven we vanuit Vlaanderen ook de groen-blauwe dooradering in de verstedelijkte omgeving mee vorm.*
- *Waar mogelijk, wordt het netwerk van buurtwegen, fietspaden, lokale wegen, gewestwegen, spoorwegen, waterlopen, ... ecologisch opgewaardeerd door aangepaste inrichting en beheer van bermen, taluds en oeverzones.*
- *Landbouwgebieden dragen structureel bij tot een betere omgevingskwaliteit (water, bodem, biodiversiteit, landschap) en het leveren van ecosysteemdiensten. We zetten resoluut in op het versterken van tijdelijke en permanente ecologische infrastructuur in de vorm van fijnmazige groen-blauwe aders, oeverzones, bufferstroken en kleine landschapselementen.*
- *In de bebouwde omgeving zorgen we voor voldoende groen, met oog op verkoeling, waterinfiltratie, luchtkwaliteit, rust en ontspanning.*
- *We pakken de sterke achteruitgang van de (wilde) bijen, bestuivers en andere insecten aan via een actieprogramma gericht op tuinen, publiek groen en landbouwgebied.*
- *In overleg met jeugdorganisaties, beheerders, sport- en toerisme-organisaties, zetten we verder in op nabije en toegankelijke natuur, binnen de draagkracht van de gebieden.*
- *We stemmen het mestbeleid, het erosiebeleid en het nieuwe landbouwbeleid maximaal af op de stroomgebiedbeheerplannen.*
- *We willen een miljoen extra bomen in de provincie Vlaams-Brabant. Binnen het beleidsdomein Omgeving stellen we voor de Vlaamse Rand een regiobeheerder aan die de ontbrekende groenschakels actief opspoort en de tekorten gefaseerd aanvult, zodat de Rand rond Brussel een groener geheel wordt. We concentreren ons in de eerste plaats op de aankoop van gronden die bebost worden met nieuwe bomen, gebruikmakend van het bestaande ruimtelijk instrumentarium.*
- *De Vlaamse Regering zal investeren in een netto toename aan natuur met hoge kwaliteit, overal en dicht bij iedereen. De komende vijf jaar willen we 20.000 bijkomende ha natuur onder effectief natuurbeheer brengen. Uiterlijk tegen 2030 leggen we 10.000 hectare bijkomend bos aan, waarvan minstens 4.000 hectare deze regeerperiode.*

Uit de Vlaamse Klimaatstrategie 2050

- *Ook vernieuwde verdienmodellen worden ingezet om de klimaat- (en bredere milieu)impact van de landbouwsector te verminderen. Dat komt niet alleen het milieu en het klimaat, maar ook de economische weerbaarheid van de sector ten goede. We verschuiven de focus van volumeproductie naar een duurzaam verdienmodel. Via een sterkere inzet van duurzame landbouwpraktijken levert de landbouwsector naast voedselvoorziening ook verscheidene (ecosysteem)diensten aan de maatschappij, zoals waterbuffering en -infiltratie, biodiversiteit, koolstofopslag, ...*

- *Tegen 2050 hebben we de Europese instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd, en zorgen we voor de implementatie van de Vlaamse natuurdoelstellingen en beleidsmaatregelen (bv. Vlaams Ecologisch Netwerk en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk). Naast het zuivere biodiversiteitsbeleid worden er hierbij ook een waaier aan ecosysteemdiensten nagestreefd zoals ontspanning en recreatie (bv. speelgroen), welzijn en gezondheid (stadsrandbossen), waterretentie en -infiltratie (bv. de sponswerking van wetlands), koolstofopslag (bv. klimaatbossen), biomassaproductie,...*
- *Eén van de belangrijkste uitdagingen is het verwachte verhoogde risico op overstromingen enerzijds, en lange periodes van droogte anderzijds. Om ons te wapenen tegen dit risico is het van uiterst belang om de robuuste open ruimte in Vlaanderen te vrijwaren, en op termijn waar mogelijk zelfs terug uit te breiden. Open, onverharde ruimte verhoogt de waterinfiltratie en retentiecapaciteit van het Vlaamse landschap, en treedt op die manier op als klimaatbuffer: tijdens periodes van intense neerslag kan het water doorsijpelen in de bodem en zo de grondwaterreserves aanvullen, die dan aangeboord kunnen worden tijdens langere periodes van droogte.*
- *We zetten in op ontharding met het oog op infiltratie (ook binnen het bestaand ruimtebeslag), het vrijwaren en vrijmaken van ruimte voor water (bv. door meer bewegingsruimte te voorzien voor rivier- en beekvalleien, ruimte vrij te maken voor bufferbekkens, etc. ...) én het verhogen van de weerstand en veerkracht van water- en bodemsystemen. Binnen de strategische visie BRV hebben we daarvoor duidelijke langetermijnstreefdoelen. Terugdringen van het netto bijkomend ruimtebeslag van 6,4 ha vandaag naar 3 ha in 2025 en 0 ha in 2040. Terugdringen van de verharding met 1/5 in open ruimtegebieden tegen 2040 en inzetten op minstens geen toename meer van verharding binnen ruimtebeslag.*
- *Zo kan de open ruimte de samenleving noodzakelijke grondstoffen, veerkracht en ecosysteemdiensten zoals klimaatregulering blijven leveren. Dat vraagt grotere en beter aaneengesloten multifunctionele en robuuste openruimtegebieden met onder meer structuurbepalende functies voor landbouw, landschap, natuur en bos.*
- *We geven rivier- en beekvalleien meer bewegingsruimte en maken herstelbeheer op valleiveau mogelijk. Dit zorgt voor stabielere grondwaterstanden, grotere waterzuivering, langere retentietijd en het kan ook opnieuw leiden tot actieve veenvorming, en dus tot de verhoging van de bodemkoolstofconcentraties. Ongewenste activiteiten in deze valleigebieden schroeven we terug.*
- *Een aangepaste inrichting van de ruimte kan schokken zoals overstromingen en periodes van droogte of hitte opvangen. De voorkeur gaat naar investeringen in groen-blauwe infrastructuur die inspelen op de maatschappelijke behoefte aan een groene en gezonde leefomgeving.*
- *Om de risico's op waterschaarste en -overlast zo veel mogelijk te beperken, passen we de principes van de meerlaagse waterveiligheid toe. We zetten zowel in op het beschermen tegen kritieke overstromingen (protectie), op de voorkoming van schade door overstromingen (preventie), als op de voorspelling en waarschuwing voor overstromingen (paraatheid). Daarnaast zetten we in op protectieve, preventieve en paraatheidsverhogende maatregelen die de watervraag en het wateraanbod in evenwicht houden, ...*
- *Robuuste en effectieve groen-blauwe netwerken zijn voordelig voor de instandhouding van de biodiversiteit. Ze komen niet alleen in de open ruimte ten goede, maar hebben ook in de dynamische en bebouwde ruimte grote voordelen. Hiertoe zal het groen-blauwe netwerk voldoende grote en kwaliteitsvolle natuurlijke en halfnatuurlijke gebieden en andere landschapselementen omvatten, met daartussen de nodige robuuste verbindingen.*

- *De kwaliteiten van de verschillende onderdelen van de groen-blauwe netwerken zijn zeer divers: verkoeling, waterberging, luchtzuivering, recreatie, landschapsbeleving,..., en uitermate geschikt om de verwachte effecten van de klimaatverandering op onze maatschappij te milderen (natuurgebaseerde oplossing of nature based solution). Die intrinsieke kwaliteiten zetten we gericht in om de impact van de klimaatverandering te temperen. Het fysisch systeem en het landschap zijn structurerend voor de aard, de grootte en de vormgeving van de wijzigingen in het ruimtegebruik.*
- *Klimaatverandering zet anderzijds het vermogen van de ruimte om haar maatschappelijke rol te vervullen en ecosysteemdiensten te leveren onder druk. Om ook tijdens of na schokken of verstoringen goed te blijven functioneren en veranderingen op te vangen zonder dat de maatschappelijke kosten te hoog oplopen, zullen we inzetten op een robuuste ruimte, ondersteund door groen-blauwe netwerken. De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen vertaalt dit als een samenhangend en functioneel netwerk van multifunctioneel ingerichte robuuste openruimtegebieden met rivier- en beeksystemen en plaats voor aaneengesloten natuur-, bos- en landbouwgebieden. De netwerken dringen vanuit de open ruimte door tot diep in de bebouwde omgeving (stedelijk groen in de vorm van parken, tuinen, groendaken, ...) en leggen zo (ecologische) verbindingen doorheen en tussen stad en open ruimte.*
- *Onze landbouwsector is in het bijzonder kwetsbaar voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering. We nemen daarom de nodige maatregelen om de weerbaarheid van onze landbouwsector hiertegen te verhogen. Om een hoogproductieve land- en tuinbouw te verzekeren zetten we in op een efficiënte inrichting van de open ruimte. Tegen 2050 ontharden we met 1/5 Dat draagt bij tot een betere weerbaarheid tegen wateroverlast, watertekorten, opwarming, etc.. Verder passen we gewassen, rassen, teelttechnieken, infrastructuur, bestrijding van dier- en plantenziektes en plagen, etc.,... aan en maakt weerbaarder tegen de gevolgen van klimaatverandering.*

Uit het Relanceplan Vlaamse Regering 'Vlaamse Veerkracht'

- *Mentaal welbevinden van Vlamingen en de sociale cohesie in de samenleving versterken. Het lijdt geen twijfel dat de coronacrisis een impact heeft op het psychosociaal welzijn van de bevolking. Heel wat mensen ervaren onzekerheid, angst en stress. Dit kan ernstige gevolgen hebben, zeker in combinatie met (sociale) isolatie, wegvallen van hulpverleningsbronnen en activiteiten. Die gevolgen kunnen zich op verschillende manieren uiten: toename (geestelijke) gezondheidsproblematieken, sociaal-maatschappelijke schrijnende tot zelfs onveilige situaties in gezinnen, voor jongeren en kinderen.*
- *Het belang van psychosociaal welzijn van mensen, en zeker ook van onze jongeren, het belang van het aansluiting vinden bij buurt en samenleving en het belang van sociale contacten, werd door de coronacrisis nóg duidelijker in de verf gezet dan voordien al het geval was. In dat kader investeren we in volgende projecten: Meer kwalitatieve natuur, meer bossen (4.000 ha) en meer toegang tot groen, alsook ecologische ontsnipperingsprojecten ter hoogte van bestaande transportinfrastructuren, die bijdragen tot verkeersveiligheid, ontharding en kwaliteitsvolle vergroening.*

Uit de Septemberverklaring 2020

- *Vlaanderen weet zeer goed in welke domeinen we het verschil kunnen maken. Enkele opvallende plannen:*
 - *Met onze Blue Deal gaan we de droogte en waterschaarste te lijf. We gaan daarin bijna een half miljard investeren. Vlaanderen wordt opnieuw een "spons met natuur dicht bij de mensen", zodat er voldoende water blijft stromen uit de kraan van de mensen en van onze bedrijven.*

- *We gaan meer dan ooit investeren in fietsinfrastructuur en andere duurzame verkeersmodi.*

2.2.3 Ondersteuning partnerschappen

Met een beslissing over een tweede budgetschijf voor het planprogramma Vlaamse Rand wordt verder geïnvesteerd in de bestaande en nieuwe strategische partnerschappen in de Vlaamse Rand.

Landinrichting is een zeer geïntegreerd plannings- en uitvoeringsproces. In de planbegeleidingsgroepen zijn alle mogelijke instanties van lokaal, regionaal en zelfs nationaal niveau vertegenwoordigd.

In het kader van de Vlaamse beleidsprioriteiten worden er duidelijke afspraken gemaakt met ANB rond grondverwerving, bosuitbreiding en boscompensatie.

Specifiek voor de Vlaamse Rand is de relatie met Brussel een belangrijk partnerschap en moet blijvend worden gewerkt aan een betere samenwerking om verdere versnippering van en barrièrewerking in het landschap tegen te gaan.

Voor lokale voedselvoorziening blijft er nood aan initiatieven die dat aanbod vergroten en het tegelijk afstemmen op de vraag in de omgeving van de productiekern.

Bij de opmaak van de verschillende landinrichtingsplannen blijft er ook voortdurende afstemming met de andere lopende projecten in de Vlaamse Rand, als daar zijn: Buda+ (samenwerkingsproject tussen Vlaams en Brussels Gewest om, samen met de stad Brussel en de gemeenten Vilvoorde en Machelen, te komen tot een gemeenschappelijke visie voor de economische zone Buda+ ten noorden van Brussel), Brabantse Wouden (verbinding Meerdaalwoud-Zoniënwoud-Hallerbos), initiatieven en plannen van De Werkvennootschap rond de R0, de strategische projecten in de Vlaamse Rand (Horizon+, Slimme transformatie in verstedelijkte Zennevallei, Groene Noordrand en Reconversie Vilvoorde-Machelen), lopende externe studies, afstemming met provincie, regionale landschappen, ...

Binnen landinrichting worden bovendien verschillende budgetstromen efficiënt en effectief op elkaar afgestemd, waardoor een multiplicatoreffect ontstaat en versneld kan worden ingespeeld op boscompensatie, bosuitbreiding, tegengaan van verdroging, tegengaan van wateroverlast, erosiebestrijding en andere actuele en acute klimaatmaatregelen.

Landinrichting focust zich op de realisatie van de geldende ruimtelijke bestemmingen die als uitgangspunt dienen. Eventuele herbestemmingen gebeuren via de geëigende procedures, waarbij ondermeer de impact op de landbouw in beeld gebracht wordt.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 tot goedkeuring van het planprogramma Vlaamse Rand en de bijhorende nota aan de Vlaamse Regering gaan als bijlage 1.

Het planprogramma Vlaamse Rand gaat als bijlage 2.

De actualisatienota planprogramma Vlaamse Rand gaat als bijlage 3.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Niet van toepassing.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

3.1. Geldende reglementering

Deel 3, Titel 4, hoofdstuk 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting bevat de bepalingen over de aanvraag, toekenning, de aanwending en de verantwoording van de subsidies van het Vlaamse Gewest.

3.2. Budgettaire regeling

De subsidiëring van de uitvoering van landinrichting gebeurt in toepassing van deel 3, titel 4, van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting.

De subsidies (toelages) aan de VLM worden aangerekend op basisallocatie QB0 QC187 6142 van artikel QB0-1QCE2NY-IS van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De subsidies aan provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke worden aangerekend op basisallocatie QBX QC057 5210 van artikel QBX-3QCE2NJ-WT van het Minafonds.

De in een landinrichtingsplan geraamde subsidies worden thans vastgelegd op de begroting bij de vaststelling/wijziging van het landinrichtingsplan. De door de implementatie van het decreet VCO in de loop van 2020 doorgevoerde wijziging van het moment van vastleggingen, met name vastleggingen gekoppeld aan de goedkeuringen/wijzigingen van landinrichtingsplannen in plaats van gekoppeld aan de latere uitvoeringsdossiers, heeft ervoor gezorgd dat de budgetten voor de reeds goedgekeurde landinrichtingsplannen in 2020 versneld zijn vastgelegd. Dat heeft mee de ruimte gecreëerd om reeds in 2021 (twee jaar eerder dan aanvankelijk gepland) te kunnen beschikken over een tweede schijf landinrichtingsmiddelen voor de Vlaamse Rand.

De subsidies voor uitvoeringsinitiatieven worden vastgelegd op basis van projectoproepen.

3.3. Kostenraming en financiering planprogramma Vlaamse Rand fase 2

	Budget (subsidie)
Planprogramma Vlaamse Rand, fase 2	10.560.385
waarvan beschikbaar saldo fase 1	2.090.718
waarvan vrijgave budget fase 2	8.469.667, afgerond tot 8.500.000

3.4. Budgettaire inpassing

Het bedrag van 8.500.000 euro landinrichtingssubsidies voor de landinrichtingsprojecten van het planprogramma Vlaamse Rand wordt opgenomen in de indicatieve meerjarenvastleggingsplanning "2021 + 2022-2031" voor landinrichting.

	totaal	waarvan PP Vlaamse Rand fase 1	waarvan PP Vlaamse Rand fase 2
door VR aan LI-projecten toegewezen budget	85.808.305	8.500.000	0
door VR aan LI-projecten toe te wijzen budget	8.500.000	0	8.500.000
totaal	94.308.305	8.500.000	8.500.000

vastgelegd t.e.m. 2020	50.198.609	6.156.703	0
vastlegging 2021	5.123.440	0	200.000
vastlegging 2022-2031	33.337.295	252.579	10.360.385
vastlegging 2032-2035	3.577.800	0	0
totaal	94.237.143	6.409.282	10.560.385

De indicatieve meerjarenavastleggingsplanning “2021 + 2022-2031” voor landinrichting”, gaat als bijlage 4.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 11 juni 2021 gaat als bijlage 5.

De Vlaamse Regering heeft zich door de goedkeuring van het planprogramma geschaard achter de inzet van het instrument landinrichting in de volledige Vlaamse Rand. Er is in 2014 door de Vlaamse Regering evenwel geen beslissing genomen over de geraamde totale subsidieraming van 37 miljoen euro voor de realisatie van het gehele planprogramma Vlaamse Rand.

Zoals in het planprogramma is opgenomen, reeds door de Inspectie van Financiën werd vastgesteld in zijn advies van 20 januari 2014 (KDW/MVW/14/0023) en wordt hernomen in het advies van de Inspectie van Financiën van 11 juni 2021, is dit bedrag een ruwe benadering gebaseerd op een aantal aangehaalde veronderstellingen en vergelijkingen. Dit bedrag wordt daarom beschouwd als een indicatief plafondbedrag waarbinnen de landinrichtingsplannen kunnen worden opgemaakt, eerder dan een raming van nu reeds beoogde concrete maatregelen.

De Vlaamse Regering heeft in 2014 geopteerd voor een gefaseerde uitvoering van het planprogramma Vlaamse Rand, waarbij voor de start van iedere volgende fase de goedkeuring vereist is van de Vlaamse Regering, en zonder dat vooraf reeds een bepaald bedrag voor een volgende fase naar voor wordt geschoven.

Het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën en Begroting van 5 juli 2021 gaat als bijlage 6.

Het budget voor het planprogramma Vlaamse Rand fase 2 wordt ingepast in de beschikbare kredieten en zal niet leiden tot een budgettaire meervraag.

ESR-TOETS

Niet van toepassing

IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het aandeel van de lokale besturen op vlak van uitvoering en medefinanciering wordt maatregel per maatregel in de landinrichtingsplannen bepaald, in overleg met hen, en conform het besluit

van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting. De lokale besturen worden enkel effectief betrokken bij inrichtingsmaatregelen mits hun uitdrukkelijke instemming. Die instemmingen werden gegeven in functie van de vaststelling van de landinrichtingsplannen.

4. VERDER TRAJECT

Definitieve goedkeuring.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering:

- neemt kennis van de actualisatienota planprogramma Vlaamse Rand en beslist een tweede schijf van 8.500.000 euro landinrichtingssubsidie ter beschikking te stellen voor de landinrichtingsprojecten van het planprogramma Vlaamse Rand, inzetbaar vanaf 2021.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR